

Вінницький національний медичний університет
ім. М.І.Пирогова
Міністерство охорони здоров'я України

**СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ
КЕРУВАННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ У
ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

Тези доповідей
навчально-методичної конференції
15 лютого 2018 року

Вінниця – 2018

принципах індивідуалізації та гуманізації, обумовлює сприятливий клімат на занятті та підвищують мотивацію до вивчення дисципліни.

Висновки: Використання принципів особистісно орієнтованого навчання з урахуванням ідивідуальних можливостей, початкової підготовки студентів підвищує ефективність засвоєння дисципліни іноземними студентами. Підготовка англійськомовних фахівців у медичній галузі повинна передбачати обов'язкове проходження спеціалізації із педагогіки та регулярне стажування за кордоном для підвищення як професійного рівня, так і кращого опанування англійської мови.

Марлова А. С., Яценко А. Л., Горпинюк О. П.

Комунікативно-прагматичний підхід до відбору навчальних текстів при вивченні іноземної мови

У будь-якій дисципліні в успішному здійсненні процесу навчання визначальну роль відіграє текст. Навчальний текст при вивченні іноземної мови у неможливих умовах освіти несе подвійне навантаження – як інструмент вивчення мови, так і засіб передачі інформації. Отже, для досягнення найбільшої ефективності навчання необхідно керуватися комунікативно-прагматичним підходом до відбору текстів, оптимальних для різних етапів навчання та різних методичних завдань.

Аналіз лінгвістичних і методичних наробок та тривалий колективний досвід дозволяють стверджувати, що відбір текстів, призначених для навчання читання з різними комунікативними завданнями, вимагає різних типів текстів. На першому етапі навчання доцільно використовувати тексти широкої спеціалізації з наступним переходом до вузько-спеціалізованих текстів, причому на всіх етапах навчання слід використовувати лише автентичні джерела.

Питання використання науково-популярних текстів у процесі вивчення іноземної мови викликає активні дискусії через зміну комунікативної установки та надзвичайну навантаженість лінгвістичними деталями таких текстів, змістовна доступність яких протистоїть складному мовленнєвому оформленню з великою кількістю різностильових вкраплень.

Обов'язковою для навчальних текстів є їх комунікативна спрямованість, релевантними ознаками якої виступають смислова єдність, комунікативна цілісність та загальна структура.

Мовленнєва складність текстів визначається їх навантаженістю граматичними структурами та лексичними одиницями. Сприйняття студентами нового лексичного матеріалу визначається такими чинниками, як кількість нових слів, їх якісний склад і роль в передачі змісту тексту та установка читання. Всі ці чинники взаємодіють між собою.

Що стосується граматичної складності тексту, то вона характеризується такими факторами, як середня довжина речень, співвідношення простих і складних речень, складність їх структур. Найбільші труднощі викликають ті граматичні конструкції, які не мають аналогів у рідній мові.

При підборі навчальних текстів слід завжди враховувати, що для успішного протікання читання має бути вмотивованою діяльністю на всіх етапах навчання. Вмотивованість забезпечується значимістю для студентів змісту та задоволенням від результатів виконуваної діяльності.

Якщо узагальнити функції, що виконує текст у навчальному процесі, то це поповнення мовленнєвих знань студентів, переважно лексичних (медична термінологія); тренування мовленнєвого матеріалу (аналіз лексичних і граматичних явищ); розвиток усного мовлення (переказ, виступ з окремих питань) та письма (складання анотацій та рефератів); розвиток умінь здобувати та використовувати потрібну інформацію у навчально-професійній діяльності.

Сформоване вміння читати означає не тільки володіння усіма видами читання, але й легкість переходу від одного виду до іншого в залежності від зміни мети читання, що надає ще більшого значення відбору текстів при навчанні читання для різних комунікативних цілей.

Навчання читання наукової літератури є складним і тривалим процесом. При чому, слід враховувати, що неможливо навчити студентів усіх можливих реалізацій граматичних конструкцій і лексичних одиниць, а також усіх контекстуальних значень цих структур. Тому видається, що набагато важливішим є розвиток у студентів основних граматичних і лексичних навичок і створення підґрунтя для вдосконалення цих навичок через самоосвіту. Однак, основною функцією письмового тексту слід вважати навчання читання, всі інші функції, пов'язані з використанням його для роботи над мовленнєвим матеріалом, мають другорядний, допоміжний характер.

Марчак Т.В., Смірнова О.В.

Розвиток пізнавальної активності студентів-медиків під час вивчення дисциплін хімічного циклу

Провідною метою навчального процесу у вищому медичному закладі є формування особистості лікаря, який уміє сприймати необхідну інформацію, самостійно здобувати і використовувати її на практиці, вирішувати складні клінічні завдання.

Задача управління навчальним процесом полягає в активізації діяльності студентів та їх зусиль щодо опанування навчального предмету, створенні умов для виявлення пізнавальної активності та самостійності студентів, формуванні їх власного, індивідуального стилю навчання. Важливо сформувати у студентів вміння навчатися, працювати з різними джерелами інформації, розуміти зміст текстів у підручниках та сутність лекцій, самостійно організувати і контролювати свою роботу у аудиторний та позааудиторний час.

Умовою формування у студентів потреби у знаннях, оволодіння вміннями інтелектуальної діяльності, самостійності, забезпечення глибини та міцності знань є пізнавальна активність.

Для активізації пізнавальної діяльності під час вивчення хімічних дисциплін застосовують принцип професійного спрямування, надання дослідницького характеру лабораторним роботам.

Професійна спрямованість навчального матеріалу – важливий спосіб активізації студентів, що спонукає їх пізнавальний інтерес до активного залучення елементів медичних знань, фактів, прикладів у процес конкретизації хімічних теорій, законів, понять, виконання хімічного експерименту, розв'язок хіміко-медичних задач.

Так, під час вивчення тем «Кислотно-основна рівновага», «Водневий показник», «Буферні розчини» у курсі «Медична хімія» робиться наголос на тому, що внутрішні середовища організму – кров, шлунковий сік, сеча та інші є водними розчинами, рН яких впливає на функціонування клітин, тканин, органів та організму в цілому. Визначення рН біологічних рідин широко застосовується в клінічних і біохімічних дослідженнях, у фармацевтичній практиці, а тому дуже важливим є розуміння суті цього показника, вміння його експериментально визначати і регулювати.

Значну роль у розвитку пізнавальної активності студентів відіграють розрахункові задачі, що використовуються під час вивчення хімічних дисциплін. Так, розглядаючи тему «Розчини» студенти вирішують задачі, що стосуються приготування розчинів з різними концентраціями, а також застосування розчинів як лікарських препаратів.

Під час вивчення біоорганічної хімії звертається увага на фундаментальні положення і закони, що визначають поведінку органічних сполук. Органічні сполуки систематизуються у взаємозв'язку з їх типовою реакційною здатністю. Вивчення основних хімічних закономірностей ілюструється на прикладах біоорганічних речовин, а також органічних речовин, що є лікарськими засобами або джерелами їх одержання.

Виконання лабораторних робіт в курсах «Медична хімія» і «Біоорганічна хімія» дозволяє перенести акцент навчання з процесу пасивного засвоєння знань на продуктивне пізнання, розвиток пізнавальної активності, творчого мислення.

Отже, розвиток пізнавальної активності студентів, створення мотивації до навчання, формування навичок та умінь навчатися, самостійно відбирати важливішу та потрібнішу інформацію є важливою умовою педагогічної діяльності викладача вищої школи. Знання, вміння та навички, що формуються в процесі вивчення хімічних дисциплін, є основою професійного спрямування та формують цілісну картину світу у студента-медика.

Марчук І.А.

Застосування маркетингу у професійній діяльності магістрів медицини

Сьогодні маркетинг, як процес, під час якого виробляються та надаються людині товари і послуги, надійно увійшов у життя та безпосередньо впливає на рівень забезпеченості кожного з нас. Маркетинг включає багато видів діяльності, у тому числі маркетингові дослідження, виготовлення товарів і послуг, організацію їх розповсюдження, встановлення цін, рекламні акції, особисті продажі та інші види діяльності. Маркетинг починається задовго до купівлі товару чи послуги і не закінчується продажем товару чи послуги.

Магістр медицини, як споживач освітньої послуги, так і вмотивований активний учасник науково-педагогічного процесу, є найбільш зацікавленою стороною у набутті якісних знань, умінь та практичних навичок. З однієї сторони, студент не може бути пасивним споживачем знань без глибокого розуміння важливої ролі для майбутньої професійної реалізації. З другої, – тільки творча проблемно-базована освітньо-виховна динаміка, відповідальність, яку несе випускник медичного вишу, дасть бажані результати як конкретно для нього самого, так і для медичної галузі держави в цілому.

Магістр медицини, який здобув спеціальні знання та вміння, а також має досвід їх застосування у певній галузі медицини, може давати відповіді на виклики сучасності: як правильно організувати надання медичних послуг у закладі? Як визначитися, які послуги заклад може надавати у першу чергу, а від яких варто відмовитися взагалі? Як правильно скласти прайси: зазначити ціну за конкретний результат, за пакет послуг, за окремі обстеження, консультації, аналізи, відвідування лікаря тощо? Якого фахівця обов'язково потрібно мати у клініці? Як покращити якість обслуговування у медичних закладах, забезпечити гостинність і привітність персоналу?

Саме від відповіді на ці питання-виклики і буде складатися загальне враження про медичний заклад та його персонал: адже пацієнт, якому надали кваліфіковану послугу у медичному закладі, не лише повернеться знову до цього закладу, але й стане «ходячою» рекламою.

Окрім того, магістр медицини має пам'ятати про альтернативні шляхи пошуку нових клієнтів. Для цього необхідно бути на крок попереду своїх конкурентів, пам'ятати про те, що залучити – ще не значить утримати. Обов'язковим є використання сучасних технологій; створення особистих кабінетів для пацієнтів; онлайн-консультації та записи на прийом; обговорення результатів діяльності клініки і окремих лікарів, а також високий рівень захищеності персональних даних відкритість клініки й окремих лікарів для участі у пацієнтських рейтингах. Необхідно прислухатися до відгуків пацієнтів, якісно та чесно подавати інформацію про свої послуги та проведення акцій. Також важливо не лише задовольняти попит, а й шукати і створювати базу для втілення нових потреб потенційних клієнтів.

Отже, щоб суттєво підвищити ефективність роботи медичного закладу та посприяти економічній привабливості, необхідно:

- провести аналіз конкурентного середовища та потреб ринку;
- оптимізувати медичний заклад до існуючого конкурентного середовища;
- розробити маркетинговий план клініки;
- виділити переваги клініки (спеціалізація, професіоналізм, якість), тобто відмінні особливості;
- акцентувати увагу на найбільш рентабельних напрямках роботи клініки;
- розширити канали продажів (страхові компанії, обслуговування корпоративних клієнтів, виїзд лікаря додому тощо).

Все це, як шлях оптимізації та покращення становища на ринку в умовах, що постійно змінюються, дасть змогу отримати конкретний результат та підвищити рентабельність медичного закладу, і тільки, на нашу думку, кваліфіковані магістри медицини загалом здатні на задоволення динамічних змін та внесення нових креативних ідей для бізнесу у сфері надання медичних послуг.

Масік Н.П.

Сучасні методичні підходи керування навчальним процесом при вивченні внутрішньої медицини

В умовах реформування охорони здоров'я діяльність медичних вишів зорієнтована на виховання висококваліфікованого лікаря. Одним із завдань при цьому є підвищення ефективності до дипломної підготовки лікарів, тобто весь процес навчання спрямований на те, щоб дати майбутньому фахівцю теоретичні знання і практичні навички. Поліпшення практичної підготовки студентів на п'ятому курсі при вивченні внутрішньої медицини ґрунтується на практичних потребах працівників галузі і потребує керування навчальним процесом. Одним з найбільш важливих аспектів вивчення предмета є ефективне засвоєння студентами практичних навичок. Перспективними методами оптимізації навчання є широке використання комп'ютерних технологій, відеофільмів, мультимедійних презентацій, кейс-технологій, вебінарів, системи «мультимедійний педагог» та інших інноваційних технологій.

Але вся біда в тому, що сьогодні медицина орієнтована на фізичний рівень вивчення людини та її хвороб. Принаймні, у людині виділяється ще три рівні: астральний (світ почуттів, переживань), ментальний (світ мислення) і, нарешті, вищий рівень – це духовний. На жаль, медицина лише в окремих випадках вивчення хвороб людини піднімається до астрального і ментального рівнів та дуже рідко досягає духовного рівня. Пошуки причин захворюваності людського організму спрямовані насамперед на фізичний рівень його існування. Разом із тим, для медиків не є відкриттям те, що істинні причини будь-якого захворювання потрібно шукати в порушенні гармонії душі і тіла.

Заради порятунку і збереження якості життя пацієнта, вирішення клінічної ситуації має бути практично миттєвим з наступною реалізацією в умовах відповідного матеріально-технічного забезпечення. Однією з прогресивних форм координації та інтеграції теоретичних знань студента і засвоєння практичних навичок є проведення клінічного розбору хворого, який надає можливість студентам в більш психологічно природній атмосфері спілкуватись з пацієнтом, проводити його фізичне обстеження, засвоювати практичні навички, у формі дискусії зі своїми колегами-студентами та викладачами кафедри, обговорювати дані лабораторно-інструментальних методів дослідження і, в решті-решт самостійно обґрунтовувати і встановлювати діагноз на основі синдромального підходу, виділення основних факторів ризику захворювання, розроблювати реабілітаційні заходи і програми диспансерного спостереження діагноз.

Таким чином, проведення навчальних клінічних розборів розвивають навички клінічного мислення у студентів, дають змогу поглибити їх знання з окремих розділів медицини, допомагають частково вирішити проблему відсутності тематичних хворих.

Мелашенко С.Г., Чернобровий В.М.

Етична складова підготовка лікарів-інтернів спеціальності «загальна практика - сімейна медицина»

Висока моральність сімейного лікаря, є тим стрижнем, навколо якого формуються все інше. Вітчизняна методологія навчання традиційно налаштовувала, по-перше, на здобутті певного обсягу знань, а по-друге, опанування переліку практичних навичок. EURACT (EURopean ACademy of Teachers in general practice), членами якого є викладачі кафедри внутрішньої та сімейної медицини, в своїх навчальних проєктах акцентує увагу на пріоритетність формування у інтернів-ЛЗП того, що англійською звучить, як «Attitude». На українську це слово формально можна перекласти як «відношення до чогось». Навички це те, що виконує фахівець при виявленні у пацієнта тих чи інших симптомів. Attitude – те, що лікар відчуває, що думає і даний аспект повинен бути наповнений емпатією, тобто емоційним співпереживанням, емоційним резонансом. Емпатія пов'язана з прийняттям іншої людини такою, якою вона є - з усіма плюсами та мінусами.

Найбільш ефективними методиками формування «Attitude-Відношення» у учня є залучення спеціально підготовленого пацієнта-симулятора, відеоспостереження за індивідуальним прийомом інтерна в реальних умовах, рольові ігри, робота над груповим проєктом. Останні два варіанти нами активно впроваджуються після проходження тренінгового курсу Leonardo 1-го рівня EURACT у Фессалоніках 25-27.05.2017р. Групові проєкти у вигляді підготовки презентацій до семінарських занять дозволяють формувати правильні взаємовідношення всередині лікарської спільноти. Цьому ж сприяє добровільне залучення інтернів в діяльність громадських об'єднань лікарів, зокрема в роботу «Асоціації ЛЗП - сімейної медицини Вінницької області», створену під егідою кафедри.

Позитивний досвід впровадження відеореєстрації прийомів з навчальною метою в останні роки є в багатьох європейських країнах, а також в Україні - Ужгородський університет. За умови відсутності технічних умов, заміником може виступати пряме спостереження за індивідуальною роботою інтерна з пацієнтом. При цьому акцент робиться не на суто фахових рішеннях - обсяг обстежень, формування маршруту, фармакотерапія, а на стилі спілкування, навичках переконання дотримання здорового способу життя, вміння повідомити «погані новини». Розбір роботи з пацієнтом проводиться в академічній групі після його закінчення.

Важливим аспектом етичної сторони навчання є ставлення вчителя до учня, яке повинно бути не тільки діловим, а й особистісним. Тим більше, що мова йде про навчання не дитини, а колеги-лікаря. Особистий, людський рівень відносин виявляється у ставленні до інтерна (стажера) як індивідуально-

<i>Кислова Ю.О., Яблонь О.С., Мазулов О.В., Антоненко В.А.</i> Клінічна робота - складова навчального процесу у вищих медичних навчальних закладах	67
<i>Кішук В.В., Барціховський А.І., Дмитренко І.В., Лобко К.А., Бондарчук О.Д., Рауцкіс П.А., Скічко С.В., Максимчук В.В., Грицун Я.П., Шамрай С.О., Існюк А.С.</i> Роль сучасних технологій у підвищенні фахової компетентності студентів з оториноларингології на артикуляційному рівні психомоторної сфери	68
<i>Кішук В.В., Дмитренко І.В., Існюк А.С., Барціховський А.І., Лобко К.А., Бондарчук О.Д., Рауцкіс П.А., Скічко С.В., Максимчук В.В., Грицун Я.П., Шамрай С.О.</i> Електронний журнал – новий крок в реалізації інноваційних педагогічних технологій	70
<i>Коваль Б.Ф., Коваль Л.Д., Мосьондз В.В.</i> Попередні результати впровадження електронного журналу успішності студентів у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова	72
<i>Коваль В.М., Гуцол В.В., Гордізівська Н.А.</i> Розвиток здатності до критичного мислення у студентів як одна із складових підготовки висококваліфікованого фахівця	73
<i>Колісник П.Ф., Колісник С.П., Кравець Р.А., Гуменюк І.П.</i> Проблеми підготовки лікарів та інших функціональних спеціалістів з фізичної та реабілітаційної медицини в Україні та шляхи їх подолання	74
<i>Колошко О.М., Мельник А.В., Юрченко П.О.</i> Лабораторний метод дослідження в медицині та у вивченні предмету «біологічна хімія»	75
<i>Комарницька Н.Т., Ігнашук О.В., Малачкова Н.В.</i> Запровадження інтерактивних методів навчання на циклах тематичного вдосконалення керівників охорони здоров'я	76
<i>Кондратюк А.І., Кривоніс Т.Г., Байгузіна І.Ч.</i> Досвід впровадження психологічних аспектів сучасних інновацій в системі вищої медичної освіти	78
<i>Коньков Д.Г.</i> Симуляційний тренінг – нові реалії в оцінці компетентності студентів вищих навчальних медичних закладів	80
<i>Кордон Ю.В., Колодій С.А.</i> Тестування як форма контролю та діагностики знань студентів	80
<i>Коробко О. А., Нечипорук С. В., Павлюк О. М.</i> Роль позитивної професійної мотивації у підготовці лікаря-інтерна	82
<i>Костюк М.І.</i> Сучасні методичні технології керування навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах	83
<i>Костюк І.Ю., Дістрянська А.П., Костюк А.Л.</i> Сучасні інновації ефективності проведення занять в умовах симуляційного навчання	84
<i>Краєвська Г. П.</i> Курс на вибір «Культура мови лікаря: термінологічний аспект» у складі комплексної мовної підготовки фахівця	86
<i>Крижановська А. В.</i> Методичні підходи до вивчення теми «Принципи імунпрофілактики та імунотерапії інфекційних хвороб»	87
<i>Кулик Л.Г.</i> Сучасні методи технології на кафедрі фтизіатрії з курсом	88

клінічної імунології та алергології	
<i>Кулик А. Я., Мотизін В. В., Теренчук А. Т.</i> Особливості впровадження медичної інформаційної системи «Доктор Елекс» у навчальний процес	90
<i>Куштя А.О., Шувалов С.М., Поліщук С.С., Шкільняк Л.І.</i> Семінарські заняття в інтернаті як складова практично-орієнтованого навчання	92
<i>Лаціба В.П.</i> Нові методологічні підходи до вивчення історії націєтворення східних слов'ян	94
<i>Лебідь Л.П.</i> Профільне навчання у педагогічній практиці світу	96
<i>Лисенко Д.А., Бондарчук С.В., Шевчук С.В.</i> Формування вміння пошуку сучасних знань у студентів 4 курсу	98
<i>Лісовий М. І.</i> Актуальні проблеми формування професійного мовлення студентів-медиків	99
<i>Лутковський Р.А.</i> Особливості підготовки кваліфікованих кадрів в світі реформи вищої школи і охорони здоров'я в Україні	101
<i>Мазур Л. А.</i> Методи та підходи в навчальній діяльності у вищих медичних навчальних закладах	102
<i>Майко О.В., Жебель В.М.</i> Застосування особистісно орієнтованого навчання у викладанні пропедевтики внутрішньої медицини англомовним студентам-іноземцям	103
<i>Марлова А. С., Яценко А. Л., Горпинюк О. П.</i> Комунікативно-прагматичний підхід до відбору навчальних текстів при вивченні іноземної мови	104
<i>Марчак Т.В., Смірнова О.В.</i> Розвиток пізнавальної активності студентів-медиків під час вивчення дисциплін хімічного циклу	105
<i>Марчук І.А.</i> Застосування маркетингу у професійній діяльності магістрів медицини	106
<i>Масік Н.П.</i> Сучасні методичні підходи керування навчальним процесом при вивченні внутрішньої медицини	108
<i>Мелащенко С.Г., Чернобровий В.М.</i> Етична складова підготовка лікарів-інтернів спеціальності «загальна практика - сімейна медицина»	109
<i>Меркулова Д.О., Бобрук С.В.</i> Організація самостійної роботи студентів в умовах особистісно-орієнтованої технології навчання	110
<i>Михайлюк Г. Т.</i> Сучасні особистісно орієнтовані технології навчання в системі підготовки студентів-медиків	111
<i>Михальчук Т.І., Димчина Ю.А.</i> Особливості підготовки студентів 5-го курсу на кафедрі дитячої хірургії	113
<i>Мікаелян В.В.</i> Формування іншомовної лексичної компетенції студентів-медиків як складова професійного становлення	114
<i>Мороз В.О.</i> Методологія і технологія навчально-виховного процесу з використанням новітніх електронних засобів	116
<i>Мороз Л.В., Палій Д.В.</i> Сучасні методичні підходи до навчання й оцінювання знань студентів на кафедрі інфекційних хвороб з курсом епідеміології	117
<i>Мруз В.М.</i> Сучасні підходи до питання специфічної профілактики інфекційних хвороб при вивченні медичної мікробіології, вірусології та	118